

УДК 908(477.43/.44):338.486.22:327

Земський Юрій,

доктор історичних наук,
професор кафедри міжнародних відносин та туризму,
Хмельницький національний університет,
29016, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, 4-503
yury_zemsky@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8085-0977>

Журба Ігор,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та туризму,
Хмельницький національний університет,
29016, Україна, Хмельницька обл., м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, каб. 4-503
igor.zhurba@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-2554-0914>

Матюх Сергій,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин та туризму,
Хмельницький національний університет,
29016, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, 4-503
matuh@meta.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9899-109X>

ГАЛУЗЬ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ВИПРОБУВАНЬ СВІТОВОЮ ПАНДЕМІЄЮ-2020

Розглянуто феномен ролі міжнародного туризму, що за останні три десятиліття набув ваги інструменту своєрідної «культурної дипломатії» й став одним із яскравих виразників динамічних змін, що відбуваються в сучасному світі разом із глобалізаційними процесами. Технологічні новації та пов'язані з ними подальші тенденції вивільнення людини з процесу створення реальних матеріальних благ, а водночас урбанізація й зростання техногенних навантажень на сучасну людину, а також світовий дефіцит на локації «живої», автентичної природи – усе це разом поступально та перманентно додавало в останні десятиліття значимості галузі міжнародного туризму; ця галузь успішно виправдала покладені на неї розрахунки й сподівання. Однак події пандемії-2020 рішуче зруйнували вказану, здавалося би, уже усталену тенденцію.

Нині всім зрозуміло, що галузь міжнародного туризму вже опинилася в глибокій кризі, а вихід із неї буде складним та болючим. Запропоновано спробу визначення тих видів туризму, котрі могли би стати «рятівними», «проривними» на шляху зусиль із відновлення галузі та приведення її до сталого функціонування. Можна спрогнозувати, що певний час, до загоєння постпсихологічних травм від наслідків пандемії найперші форми туристичного відпочинку, котрі вважатимуться найбільш безпечними, а відтак першочергово отримують шанс на відновлення, стануть лікувально-оздоровчий, екотуризм, або зелений туризм, а також сімейний туризм. Саме ці форми туризму найменшою мірою піддають своїх клієнтів контактуванню з великими потоками людей, котрі переміщуються вільно, без регулювання, як, скажімо, у сфері туристичного ринку відпочинку й розваг. Певна корпоративність території відпочинку та убезпечення від випадкових контактів, на нашу думку, матиме на початковому етапі відновлення галузі досить вагоме психотерапевтичне значення для споживачів туристичних послуг.

За таких обставин пріоритетним успіхом користатимуться ті туристичні фірми й корпорації, які вже тепер відразу зможуть запропонувати локалізацію клієнтів у бажаних ними умовах прямого та всеохопного «спілкування» з автентичною природою, а водночас певну «ізоляцію» від сторонніх людей. Тож, наприклад, локації, орієнтовані своєю вже налагодженою інфраструктурою на сімейний відпочинок апріорі опиняться в більш вигідних умовах на початковому етапі повернення галузі туризму до звичайного функціонування. У статті подано, зокрема, опис інфраструктури, орієнтованої на сімейний відпочинок на теренах Каталонії як, приклад, потенційно «проривного» інструменту в поновленні роботи галузі.

***Ключові слова:** міжнародний туризм, пандемія 2020, криза галузі, сімейний туризм.*

1. ВСТУП

Постановка проблема. Галузь міжнародного туризму в останні десятиліття демонструвала чи не найкращу динаміку в розвитку, порівняно з усіма іншими галузями світової економіки. За даними

Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО), частка внеску до світового валового продукту від туристичної діяльності сягнула близько 11 %. До того ж туризм охоплював до 30 % світової торгівлі й сюди ж спрямовувалося близько 10 % капіталовкладень. Кількість зайнятих працівників у цій галузі сягнула 8 % у загальній структурі світового ринку праці. За прогнозом, чисельність міжнародних прибуттів у 2020 р. повинна була перевищити 1,5 млрд людей. Усі ці показники до останнього часу свідчили й усіма визнавалися індикаторами важливості галузі міжнародного туризму, а також оцінювалися істотною перспективністю в її подальшому розвитку. Пандемія-2020 р. вже тепер змушує до глибокого перегляду прогнозів та планів перспективного розвитку цієї галузі. Поза сумнівом, її значимість нікуди не зникне. Однак кризові наслідки доведеться долати, найімовірніше, досить тривалий час, а отже, цілком актуальним є прогнозування найбільш оптимальних й ефективних методів відновлення роботи цієї галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Галузь туризму через свою актуальність і суттєвість частки в сучасній світовій економіці, як відомо, перебувала до останнього часу на хвилі динамічного розвитку. А відтак й увага дослідників та експертів щодо реального стану речей у цій галузі та перспектив її подальшого поступу, звісно, була досить активною й прискіпливою. Зокрема, і в Україні вже склалася ціла плеяда знаних фахівців у цій царині: М. Борушак, В. Василенко, Л. Дядечко, Н. Кудла, М. Мальська, Т. Ткаченко [1; 2; 3; 4; 5; 6] та ін. Проте події останнього півріччя докорінно змінили стан справ і нині на порядок денний найголовнішою постала проблема віднайдення механізмів урятування галузі в умовах глибокої кризи, спровокованої пандемією-2020. Тому наразі особливої актуальності набувають аналітичні оцінки ситуації, що склалася в галузі, а також прогнозування варіантів найбільш доцільних рішень задля виведення галузі з кризи й депресії.

Мета статті. Проаналізувавши роль та значимість галузі міжнародного туризму, що сформувалася останніми десятиліттями, а також зваживши зміст сучасної глибокої кризи в галузі, зумовленої пандемією-2020, – спрогнозувати найбільш оптимальні дії, які б дали змогу в найкоротші терміни оживити галузь та надати їй позитивної динаміки в розвитку.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тридцять років тому, у час розвалу Країни Рад та руйнації так званої світової двополярності, з'явилася низка наукових досліджень, що пророкували початок нової ери в історії людства, адже тоді зникла головна загроза світу – непримиренне протистояння двох світоглядно-ідеологічних систем, кожна з яких упродовж багатьох десятиліть категорично не сприймала свою протилежність і запекло з нею боролася. Знаковою на початку 90-х рр. ХХ ст. вважалася праця американця Френсіса Фукуями «Кінець історії та остання людина», де піднесено проголошено, що Захід переміг, а тому ідеї й цінності ліберальної демократії запанують тепер в усьому світі [7]. Трішки згодом значного розголосу набула праця іншого американця. Зокрема, Джозеф Най обгрунтував концепцію «м'якої сили» як методу, за якого культурно-ідеологічними засобами досягати тієї самої мети, якої в минулому досягали застосуванням брутальної сили – економічним тиском та військовою могутністю [8].

«М'яка сила» – це, передусім, інструмент переконання, що ваші цінності, морально-культурні стандарти та досягнення заслуговують на увагу, вони є привабливими, їх варто переймати. Отож, культурні здобутки, політичні цінності, моральні чесноти покладено в основу ведення «політики впливу» й вони почали відігравати роль «залучення», своєрідного навіть «зваблення» тих суб'єктів, на котрих ця політика «м'якої сили» спрямована. Згадка цих теорій зумовлена тим, що одним з інструментів з арсеналу політики «м'якої сили» до останнього часу був міжнародний туризм.

Міжнародний туризм як один із ключових напрямів «культурної дипломатії» став за останні десятиліття в політиці низка країн своєрідною стратегією зі створення та поширення їхнього іміджу у світі. Адже економічний зиск від розвитку туризму можна гарантувати й нарощувати лише за умови стабільного культивування високого рівня довіри серед народів світу до певної країни (як території туристичного відвідування). А коли такий імідж (безпеки, привабливості, зручності) створено – міжнародні потоки туристів його лише стверджують і примножують.

Рішення Генеральних асамблей Всесвітньої туристичної організації (котра з 2003 р. іменується ЮНВТО) за останні десятиліття були цілком спрямовані на підвищення ролі туризму в справі перманентного поліпшення міжнародних та міжнародних відносин у світі. Про це безпосередньо

йшлося, наприклад, у Сеульській декларації XIV сесії Генасамблеї ВТО (Південна Корея, 2001 р.), із констатацією ролі туризму в зміцненні миру в усьому світі, а також у Чендунській декларації, за результатами XXII сесії Генасамблеї (Китай, 2017 р.), де закликалося «просувати туризм, як ефективний засіб до заохочення поваги, терпимості та взаємопорозуміння між народами, націями і культурами, а також задля формування культури миру та діалогу поміж цивілізаціями» [9, 5].

Водночас світовий туризм останніх років продемонстрував дива економічної динаміки зростання. Зокрема, за статистикою ЮНВТО, оприлюдненою в січні нинішнього року, у масштабах світу за попередній 2019 р. зареєстровано 1 млрд 461 млн міжнародних прибуттів. Із них – 50,8 % припадає на Європейський туристичний регіон; 24,9 % – на Азійсько-Тихоокеанський; 15,1 % – Американський; 4,9 % – на Африку й 4,4 % – Близький Схід. Причому у 2018 р. чисельність прибуттів у світі становила 1,407 млрд; у 2017 р. – 1,332 млрд; а у 2010 р. – лише 952 млн міжнародних туристів. [10, 24]. Тобто динаміка зростання галузі міжнародного туризму була більш аніж очевидною.

Вражаючою є також статистика доходів від міжнародного туризму. Щоправда, у цій статистиці ЮНВТО останніми подає лише підрахунки за 2018 р. Отож, назвемо лідерів рейтингу (усі цифри – у млрд дол. США). І, звісно, першими в рейтингу доходів є США – 214,5; а далі – Іспанія – 81,5; Франція – 65,5; Таїланд – 63,0; Великобританія – 51,9; Італія – 49,3; Австралія – 45,0; Німеччина – 43,0; Японія – 42,1; Макао (Китай) – 40,5; Китай – 40,4; Гонконг (Китай) – 36,8 млрд дол. США [10, 28].

Не менше красномовна також статистика міжнародних туристичних витрат. Перші позиції рейтингу тут, звісно, займають економічно провідні країни. Повну останню статистику подано лише за 2018 р. Отож, у мільярдах доларів найбільші туристичні витрати на міжнародні подорожі у китайців – 277,3, а далі США – 144,2; Німеччина – 95,6; Великобританія – 69,0; Франція – 47,9; Австралія – 37,0; Республіка Корея – 35,1; Канада – 34,4; Російська Федерація – 34,3; Італія – 30,1 млрд дол. США [10, 30].

За сукупністю вказаних чинників до останнього часу здавалося, що міжнародний туризм продовжить свою переможну ходу ствердження як одна з найбільш привабливих галузей економіки, що до того ж виконує важливу місію «всесвітньої мирної дипломатії». Адже активне та вільне переміщення людей по всьому світу підвищує рівень взаємної довіри й відкритості поміж народами, спонукає до вивчення та поваги їхніх культурних особливостей і навіть заохочує до відродження й підтримки елементів культурної самобутності. Бо, звісно, туристу завжди цікаво відкривати для себе щось нове, незвичне, не характерне, з огляду на власне культурне середовище. Отже, міжнародний туризм сприяв «руйнації кордонів та бар'єрів» поміж країнами й народами, формував до певної міри нову світову реальність – відчуття спільної відповідальності людей за свою планету в цілому – як за спільний дім, адже загрози лісам Амазонії, чи саванам Африки, чи то забруднення світового океану тощо – усе це все більше й гостріше сприймалося проблемою всіх мешканців планети.

На жаль, сумні події 2020 р. зруйнували всю налагодженість та поступальність розвитку цілої світової галузі міжнародного туризму. Уже тепер цілком очевидно, що повноцінного сезону цього року не відбудеться. У найкращому випадку туристичні фірми й корпорації можуть розраховувати лише на локальний успіх вузьких секторів у своїх панорамах туристичних пропозицій. Власне, щодо цієї проблеми й хочеться висловити певні міркування.

Загальновідомо, що вихід із кризи, а надто з кризи глобальної, реалізується через засоби так званих «проривних», або найбільш вірогідних, чи то найбільш перспективних, напрямів діяльності. А тому важливо завчасно спрогнозувати, які з видів туризму можна буде найшвидше «оживити», на які види відпочинку, найбільш очевидно, потенційний споживач туристичних послуг найшвидше погодиться.

До часу розроблення медичного препарату та глобальної, надійної вакцинації, а також певного загоєння глибоких психологічних травм людство планети деякий час перебуватиме в посттравматичному синдромі певної обережності щодо скупчення значної кількості людей. Тому, найімовірніше, ближчих два–три роки ці види туризму, що передбачали зібрання на певному незначному просторі великих потоків людей із беззастережною свободою їх вільного переміщення матимуть проблеми із залучення клієнтів. Натомість види туризму, орієнтовані на певну просторову локалізацію обмеженої кількості осіб, видаються більш перспективними, аби стати «проривними» й зрушити зупинену нині галузь із «мертвої точки».

Отже, можна передбачити, що найперше запит з'явиться на такі види туризму, як лікувально-оздоровчий, екотуризм і зелений туризм, а також сімейний туризм. Відповідно, ті туристичні регіони,

що мають належну інфраструктуру щодо вказаних видів туризму, користатимуться перевагами. У цьому контексті, зрозуміло, що і лікувально-оздоровчий, і екотуризм, і зелений туризм передбачають певну локальність своїх об'єктів інфраструктури в просторі, а відтак набувають ознак корпоративності, своєрідної замкнутості території, а водночас регулюють чисельність відвідувачів тієї самої території. Розуміння клієнтами тур-послуг особливостей роботи вказаних об'єктів (у сенсі їх закритості й гарантії непередбачуваного контактування) може відіграти важливу психологічно-терапевтичну роль, якщо обрати саме вказані види відпочинку.

Щодо сімейного туризму (нагадаємо, що таким традиційно називають відпочинок сімейних пар із дітьми віком до 12 років), та він також має риси певної локальної замкнутості. Більше того, залучення дітей стрімко піднімає рівень вимог щодо питань безпеки саме такого (сімейного) відпочинку й, здавалося би, що цей чинник буде гальмівним у сенсі готовності батьків «піддавати ризикам своїх дітей». Але треба також урахувати, що тривале перебування в режимі карантину матиме гнітючі психологічні наслідки для всіх категорій населення, а діти його переживатимуть особливо загострено. Отож, батьки неодмінно шукатимуть можливості дати своїм дітям відпочинок. І, поза сумнівом, вирішальну роль відіграватиме фактор безпеки. Якщо певна туристична фірма чи корпорація викликатиме впевнену довіру щодо гарантій безпечності, то вона неодмінно користуватиметься попитом. Загалом, підсумовуючи, можемо констатувати, що головну роль упродовж найближчих туристичних сезонів відіграватиме питання інфраструктури, котра й повинна забезпечити впевненість у безпеці.

Однією з провідних світових туристичних локацій, що характеризується найвищими показниками інфраструктурних умов, серед мандрівників усього світу відзначається Іспанія. До того ж важливо додати, що Іспанія є другою країною світу за кількістю міст, оголошених усесвітньою спадщиною, а також третьою за кількістю природних зон, що оголошені біосферними заповідниками та країною з найбільшою кількістю пляжів, відзначених Блакитним прапором у всій Північній півкулі [11]. Тому пропонуємо розглянути приклад іспанської Каталонії як регіону з досконало розвинутою інфраструктурою сімейного відпочинку. Оскільки саме цей чинник доводить, як потрібно найшвидше відновити роботу галузі по завершенню карантину, то це стане вирішальним інструментом виходу з кризи туристичної галузі у цілому.

Отже, у межах усієї Іспанії найкращою репутацією інфраструктури, орієнтованої на зручний сімейний відпочинок, користується Каталонія. Індустрія туризму в Каталонії становить 12 % від ВВП регіону; це область, яка приймає понад 22 % туристів в Іспанії [12]. Причому причин такої любові туристів до цієї автономної області досить багато. Передусім, це м'який середземноморський клімат, чисті пляжі з ідеальним піском, а також унікальна архітектура та культурна ідентичність каталонців, що робить цю локацію ідеальним місцем для мандрівників практично усіх вікових груп, але також ця провінція Королівства Іспанії, як ніяка інша, уже кілька десятиліть розвиває інфраструктуру, що є привабливою саме для відпочинку з дітьми. Такі місця Каталонії, як Коста Брава, Бланес, Л'Естартіт, Фігерес, є ідеальними для культурного відпочинку з родиною. Зокрема, Бланес та Л'Естартіт мають навіть спеціальні сертифікати, котрі офіційно визнають, що вони спеціалізуються на сімейному туризмі. І для того в них є всі підстави: чудова погода, спеціально обладнані пляжі та бухти, неймовірні краєвиди, яскраві фієсти, а навколо – історичні місця й села, зі старовинними замками та мальовничими куточками природи.

Поблизу центру Льорет-де-Мар туристи можуть відвідати найкращий аквапарк східного узбережжя Іспанії, який, до того ж, є найбільшим у Європі. Його назва – «Світ Води», він величезний і пропонує широкий спектр атракціонів для будь-якого віку, а зокрема таких, як водні гірки, басейн із хвилями й гарячі ванни [13].

Коста Дорада (у перекладі з іспанської – золоте узбережжя) охоплює все узбережжя провінції Таррагона довжиною 216 км. Тут розкинулося 786 га просторих пляжів із надзвичайно чистим дрібним піском і прозорим мілководдям. А поряд зі смугою пляжів, поміж морем та гірським масивом, розкинулися широкі території приватних ділянок, де ростуть виноградники, оливкові дерева, ліщина й мигдаль. Найпопулярнішим місцем для відпочинку з дітьми в Коста Дораді є Салоу. Тут побудовані орієнтовані саме на сімейний відпочинок (спеціально обладнані) готелі. Саме в Салоу розміщений найбільший розважальний парк усього Південно-європейського узбережжя – Порт Авентура. Це другий у Європі (за розмірами) парк розваг після паризького Діснейленду. У ньому понад

40 атракціонів у п'яти тематичних зонах: Середземномор'я, Полінезія, Дикий захід, Мексика, Китай – та окремий тематичний парк для наймолодших дітей – казковий Сезам.

Окрім того, для Каталонії є характерною наявність спеціальної послуги для сімей – замовлення організації свят у замках, кінних шоу, фієст і феєрій, а також значна кількість інтерактивних музеїв. Можна також знайти тут багато пригодницьких занять, що також орієнтовані на набуття дітьми перших, початкових навиків у таких захопливих туристичних розвагах, як-от рафтинг, катання на каяках, каное, каньйонінг та гірські велосипеди. Також тут працюють школи для серфінгу та лиж, котрі теж обслуговують дітей [14].

Каталонія – навіть у своєму зовнішньому вигляді є неповторно яскравим регіоном, який одразу причаровує дитячі очі. Передусім, це характерна архітектура цього регіону, котра має такий вигляд, ніби сценки з мультфільмів. Зокрема, саме такі враження з'являються від архітектури Антоніо Гауді в Барселоні. Вона є винятково барвистою, проте водночас і змістовною, а тому привертає увагу не лише дітей, але й також їхніх батьків. У багатьох музеях екскурсійна програма розроблена спеціально для дітей різного віку. Причому каталонці неодмінно акцентують увагу на власній історичній спадщині, підкреслюючи свою самобутність на теренах Іспанії. І знову ж це подається неодмінно цікаво і для дітей, і для дорослих.

На окрему увагу заслуговує також Барселонський акваріум, що є найважливішим рекреаційно-навчальним морським центром усієї Європи. У ньому представлено найчисленнішу популяцію видів риб. Він уключає 21 величезний акваріум, де перебуває близько 450 різних видів морських жителів, а також підводний тунель завдовжки 80 м. Усе це перебуває в ємкостях, що вимірюються шістьма мільйонами літрів води. Звісно, це прекрасне місце для відвідування з дітьми. Останнім часом щорічно цей акваріум відвідувало понад 1 500 000 людей, що заслужено надало йому репутації одного з найпопулярніших місць Барселони [15].

Важливо, що на території автономної області Каталонія є безліч видів розваг для дітей як у закритих приміщеннях, так і на свіжому повітрі. Зокрема, Парк Аventura (вище йшлося про Порт Аventura) – це парк пригод, що розміщений на верхівках дерев. Це місце, де батьки з дітьми можуть провести дивовижний день у сосновому лісі. У цьому парку понад 80 атракціонів: кидання дротиків, стрибки з висоти, лазіння по мотузках, сітках, різні мости, тунелі, стрибки Тарзана тощо. Характерно, що в цьому парку наявні розваги для будь-якого віку й навіть спеціальний майданчик для 1–5-річних дітей [16].

Якщо ж сім'ї захочеться відчути трохи адреналіну, то й для таких забаганок у Каталонії є спеціальна пропозиція – картинг як для дітей, так і для дорослих. Родина може позмагатись один проти одного й дивовижно провести спільно час. Зокрема, Го Картс (Go Karts) – найкраща картингова корпорація не лише Каталонії, але й усієї Іспанії. Ця місцева компанія розміщена в чарівному прибережному містечку Л'Ескала та нараховує понад 30-річний досвід організації перегонів. Го Картс розробили дивовижну трасу зі значною кількістю поворотів, що дають змогу туристам перевірити свої навички водіння, а водночас відчути чимале емоційне піднесення. Цікаво, що на цій трасі батьки можуть змагатися зі своїми дітьми в різних типах болідів, імітуючи тим самим сценарії справжньої гонки «Формула-1». Керівництво компанії надзвичайно багато уваги й часу приділяють питанням безпеки, а тому перед початком змагання проводиться ґрунтовний інструктаж, а самих учасників перегонів одягають у найновіше, гарантовано безпечне спорядження [17].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Аналітичні прогнози фахівців туризмознавців останніх років передбачали, що саме сімейні подорожі зростатимуть найшвидшими темпами, порівняно з усіма іншими формами дозвілля. Частково це зумовлювалося тим, що такий відпочинок є чудовим способом об'єднання та укріплення відносин у середині сім'ї та поміж членами родини. Перебуваючи в обставинах, вільних від буденної роботи й інших щоденних турбот, члени сім'ї чи навіть родини отримують чудову можливість у розкутій атмосфері віднаходити або посилювати рівень довіри, відданості та відкритості поміж собою. До вищевказаних чинників тепер ще й варто додати чинник психологічно-терапевтичної потреби відчувати захищеність місць проведення відпочинку.

Отже, сімейний туризм є однією з найважливіших складових частин туристичної індустрії в усьому світі, та вже в останні роки частка цього виду туризму в загальному ринку туристичних пропозицій досягла близько 30 %. Події нинішнього драматичного 2020 р., вочевидь, додадуть цьому виду туризму ще більшої затребуваності.

СПИСОК ВИРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: монографія. Львів: ІРД НАН України, 2006. 288 с.
2. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Конкурентноспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2012. 508 с.
3. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2007. 224 с.
4. Кудла Н. Є. Управління якістю в туризмі: підручник. Київ: ЦУЛ, 2015. 328 с.
5. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. Київ: Знання, 2008. 661 с.
6. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. 2-ге вид. виправл. та доп. Київ: КНТЕУ, 2009. 463 с.
7. Francis Fukuyama. The end of history and the last man. *Free Press*. 1992. 415 p.
8. Nye S. J. Soft Power. The Means to Success in World Politics. – New York: Public Affairs, 2004. 192 p.
9. Орлов И. Б., Абелинскайте В. Э. Транснациональная индустрия отдыха и современное государство. *Контуры глобальных трансформаций: политика, экономика, право*. 2018. № 11. С. 122–138.
10. World Tourism Barometer. *UNWTO*. 2020. January. Issue 1. 48 s.
11. Working in Tourism in Barcelona Opens Doors to the World. URL: <https://www.welcometothejungle.com/en/articles/working-in-tourism-in-barcelona-opens-doors-to-the-world>
12. Tourism of Barcelona, Catalonia. URL: <https://euromonitor.com/barcelona-overtourism>
13. The most fun family activities in Costa Brava. URL: <https://www.spain-holiday.com/Costa-Brava/articles/most-fun-family-activities-costa-brava>
14. Kids & family in Catalonia. URL: <https://www.spain-holiday.com/Catalonia/articles/c/kids-family>
15. Barcelona city guide. URL: https://www.barcelona.com/barcelona_city_guide/catalonia
16. Park Adventure in Catalonia. URL: <https://costabrapaparcaventura.com/en/park-adventure-platja-daro>
17. Bienvenidos a Go Kart. URL: <https://www.circuitoracingcrosscostabrava.com/home-page-uk>

Матеріал надійшов до редакції 20.11.2019 р.

AREA OF INTERNATIONAL TOURISM, IN CONDITIONS WORLD PANDEMIC CRISIS TESTS 2020

The phenomenon of the role of international tourism, which over the past three decades has gained the weight of an instrument of a kind of «cultural diplomacy» and becomes one of the striking exponents of the dynamic changes taking place in the modern world, together with globalization processes, is considered. Technological innovations, and related subsequent tendencies of human liberation from the process of creation of real material goods, while at the same time, urbanization and growth of technogenic loads on the modern man, as well as the global deficit at the location of «living», authentic nature – all this is progressively and has continually added, in recent decades, the importance of the international tourism industry, and the industry has successfully captured all its expectations and expectations. However, the events of the 2020 pandemic have resolutely broken the seemingly established trend.

It is now clear to everyone that the international tourism industry is already in deep crisis and the way out of it will be difficult and painful. At the moment, an attempt is made to identify those types of tourism that could become «life-saving», «breakthrough» in the way of efforts to rebuild the industry and bring it back to sustainable functioning. It can be predicted that some time before the healing of post-psychological traumas from the effects of the pandemic - the first forms of tourist rest, which will be considered the safest, and therefore the first chance of recovery – will be health, ecotourism, or green tourism, as well as family tourism. These forms of tourism are at the very least exposing their customers to the large flows of people who move freely, without regulation, as in the tourism and leisure market. In our opinion, a certain corporate nature of the recreation area and protection against accidental contacts will be of considerable psychotherapeutic importance for the consumers of tourist services at the initial stage of the restoration of the branch.

In these circumstances, priority will be given to those travel companies and corporations that will now be able to immediately locate clients in the desired conditions of direct and inclusive «communication» with authentic nature, while at the same time some «isolation» from outsiders. So, for example, locations focused on their already well-

established infrastructure for family vacations a priori will find themselves in more favorable conditions at the initial stage of the return of the tourism industry to normal functioning. The article describes, in particular, a description of a family-friendly leisure infrastructure in Catalonia as an example of a potentially «breakthrough» tool in rebuilding the industry.

Key words: international tourism, pandemic 2020, industry crisis, family tourism.

REFERENCES

1. Borushchak, M. (2006). Problemy formuvannya stratehii rozvytku turystychnykh rehioniv: mjnihrafiiya. L'viv: IRD NAN Ukrainy, 288 p.
2. Vasylenko, V. O., Tkachenko, T. I. (2012). Konkurentnospromozhnist' pidpriemstv u sferi turystychnoho biznesu: navch. posib. Kyiv: Osvita Ukrainy, 508 p.
3. Dyadechko, L. P. (2007). Ekonomika turystychnoho biznesu: navch. posib. Kyiv: TSUL, 224 s.
4. Kudla, N. Y. (2015). Upravlinnya yakisty v turyzmi: pidruchnyk. Kyiv: TSUL, 328 s.
5. Mal's'ka, M. P., Antonyuk, N. V., Hanych, N. M. (2008). Mizhnarodnyi turyzm I sfera posluh: pidruchnyk. Kyiv: Znannya. 661 p.
6. Tkachenko, T. I. (2009). Stalyi rozvytok turyzmu: teoriya, metodolohiya, realiyi biznesu: monohrafiiya. 2-he vyd. vypravl. ta dop. Kyiv: KNTEU, 2009. 463 p.
7. Francis Fukuyama. The end of history and the last man. *Free Press*, 1992, 415 p.
8. Nye, S. J. (2004). *Soft Power. The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs, 192 p.
9. Orlov, Y. B., Abelynska, V. E. (2018). Transnatsional'naya industriya otdyha i sovremennoye gosudarstvo. *Kontury hlobal'nykh transformatsiy: politika, ekonomika, pravo*, 11, 122–138.
10. World Tourism Barometer. *UNWTO*, 2020, January, Issue 1, 48 p.
11. Working in Tourism in Barcelona Opens Doors to the World. URL: <https://www.welcometothejungle.com/en/articles/working-in-tourism-in-barcelona-opens-doors-to-the-world>
12. Tourism of Barcelona, Catalonia. URL: <https://euromonitor.com/barcelona-overtourism>
13. The most fun family activities in Costa Brava. URL: <https://www.spain-holiday.com/Costa-Brava/articles/most-fun-family-activities-costa-brava>
14. Kids & family in Catalonia. URL: <https://www.spain-holiday.com/Catalonia/articles/c/kids-family>
15. Barcelona city guide. URL: https://www.barcelona.com/barcelona_city_guide/catalonia
16. Park Adventure in Catalonia. URL: <https://costabrapaparcventura.com/en/park-adventure-platja-daro>
17. Bienvenidos a Go Kart. URL: <https://www.circuitoracingcrosscostabrava.com/home-page-uk>

УДК 327(100):616.98

Костюк Дарина,

студентка 4 курсу факультету міжнародних відносин
Східноєвропейського університету імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна.

Daryna.Kostiuk2016@eenu.edu.ua;

Чулаєвська Вікторія,

студентка 5 курсу факультету міжнародних відносин
Східноєвропейського університету імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна.

Chulaievskaya.viktoria@eenu.edu.ua

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В РАМКАХ COVID-19. ЩО БУДЕ ПІСЛЯ ПАНДЕМІЇ?

У статті розглянуто вплив коронавірусу COVID-19 на міжнародні відносини. Охарактеризовано стан світової політики до епідемії та після її початку. Проаналізовано загальні тенденції у сфері міжнародних відносин й окреслено можливі наслідки впливу пандемії на їх розвиток.